

Гойсюк Лілія

к.е.н., асистент кафедри

Гойсюк Світлана

к.с.-г.н., доцент кафедри

Гойсюк Леся

к.с.-г.н., асистент кафедри,

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський, Україна

СВІТОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА РІПАКУ

Для піднесення аграрного сектору економіки України в сучасних умовах є необхідність у підборі культур, спроможних давати високу прибутковість виробникам. Особлива роль у цьому належить ріпаку. Постійно зростаючий попит на нього як на сировину для виробництва харчової та технічної олії (зокрема, для виробництва біодизелю), висока економічна віддача коштів, вкладених у його виробництво є найпереконливішими аргументами на користь розширення площ під посівами цієї культури. Насіння озимого ріпаку ціниться як на світовому, так і на внутрішньому ринках.

Ріпак – основне джерело рослинної олії для 30 країн світу. Останнім часом площі посіву ріпаку стрімко розширюються як у світі, так і в Україні. У світовому землеробстві в 2014 р. ріпак займав площу понад 36 млн га. Відомо, що основні посіви цієї культури знаходяться в Канаді (8,0 млн га), Китаї (7,5 млн га), Індії (6,6 млн га), Австралії (2,7 млн га), Франції (1,5 млн га), Німеччині (1,4 млн га) та понад 3,5 млн га (2014 р.) в Україні, Росії, Польщі і Великобританії (табл. 1).

Тенденція до розширення посівів культури є характерною і для України. Так, за період 1990-2013 рр. посівні площі ріпаку в Україні збільшилися у 12 разів, а валовий збір – у 15,2 разів. Рекордний урожай, який становив 2,9 млн т, було зібрано у 2008 р.,

Площі збирання ріпаку у 2014 р. порівняно з 2012 р. збільшилися на 58,2 %, а виробництво – на 82,5 % (табл. 1). Разом з тим, у 2016 р. порівняно з 2014 р., виробництво ріпаку в Україні значно

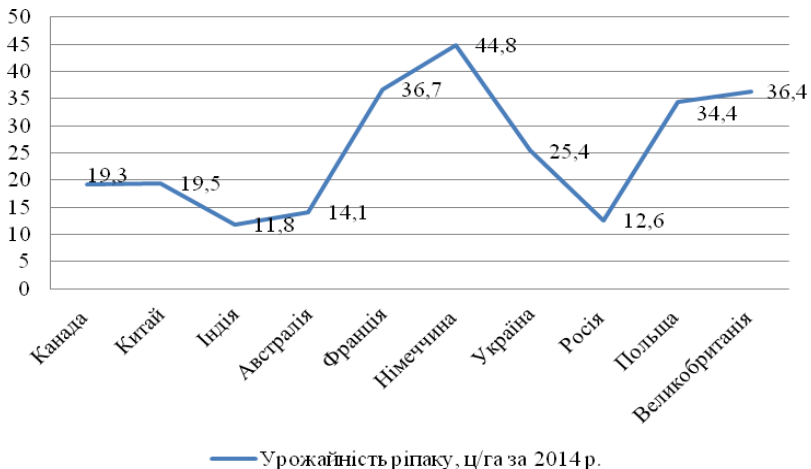
зменшилося, а саме площі збирання скоротилися на 48,1 %, виробництво – на 47,5 %. Головною причиною, яка затримує збільшення виробництва олійних родини капустяних, є низький рівень урожайності.

Таблиця 1

**Площі збирання та виробництво ріпаку
в провідних країнах світу (2012-2014 рр.)**

Країни	Площа, тис. га			Відношення 2014 р. до 2012 р., %	Виробництво, тис. т			Відношення 2014 р. до 2012 р., %
	2012	2013	2014		2012	2013	2014	
Канада	8379,9	8008,7	8074,6	-3,6	15409,5	17954,8	15555,1	0,9
Китай	7431,8	7519,4	7587,9	2,1	14007,3	14458,0	14772,2	5,5
Індія	5890,0	6340,0	6645,7	12,8	6600,0	7820,0	7877,0	19,3
Австралія	2358,7	3271,6	2720,8	15,4	3427,3	4141,7	3832,0	11,8
Франція	1607,2	1436,5	1503,0	-6,5	5463,2	4366,2	5524,1	1,1
Німеччина	1306,2	1465,6	1394,2	6,7	4821,1	5784,3	6247,4	29,6
Україна	547,0	996,1	865,3	58,2	1204,4	2351,7	2198,0	82,5
Росія	976,1	1111,7	1062,4	8,8	1035,4	1259,2	1337,9	29,2
Польща	720,3	920,7	951,1	32,0	1865,6	2677,7	3275,8	75,6
Великобританія	756,0	715,0	675,0	-10,7	2557,0	2128,0	2460,0	-3,8

Джерело: [1, 2].

Рис. 1. Урожайність ріпаку в провідних країнах світу за 2014 р.

Урожайність ріпаку в Україні 2014 р. порівняно з 2012 р. збільшилася на 15,5 %. Проте у порівнянні з середньоевропейською вона значно нижча. Так, урожайність ріпаку 2014 р. у Німеччині становить 44,8 ц/га, у Франції – 36,7 ц/га, у Великобританії 36,4 ц/га, у Польщі – 34,4 ц/га, тоді як в Україні лише – 25,4 ц/га. У 2016 р. урожайність ріпаку в Україні становила 25,7 ц/га. Основною причиною, що визначає низьку врожайність цієї олійної культури, є недотримання агротехнологій вирощування (через брак сучасного обладнання). Також негативний вплив на виробництво ріпаку мала відсутність високопродуктивних сортів і хімічних речовин захисту рослин.

Отже, необхідно здійснювати стимулюючі заходи щодо збільшення урожайності досліджуваної культури, адже високий урожай ріпаку в Україні сприяє не тільки нарощуванню експорту, а й збільшенню обсягів переробки його всередині країни.

Список використаних джерел

1. Статистичний збірник «Рослинництво України» за 2016 рік / за заг. кер. О.М. Прокопенка. – К.: Державна служба статистики України, 2017. – 166 с.
2. Crops. – URL: <http://www.fao.org>.

Гринчук Олена
аспірант

*Науковий керівник: д.е.н., професор Іванишин В.В.
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

СТАН ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Особливістю сучасної економіки стало наростання нестабільності як підґрунтя для виникнення кризових ситуацій. Великого значення набуло своєчасне виявлення економічних явищ, що свідчать про перші ознаки можливої зміни існуючого стану підприємства. Найважливішим принципом стратегічного антикризового управління є стан постійного очікування сигналів про